

Доцент др. Й. Ганаусек.

Релігія й медицина*.

Всі, що воювали проти релігії й намагалися її задушити, пригнітити, відсунути — не знали, що роблять. Релігія має силу налити душу людини таким успосібленням, що та людина побожна може впродовж років терпеливо зносити найтяжчі тілесні та духові страждання й важкі каліцтва. Але побожність не тільки приносить болю. Щоденні духові піднесення, згідно з новими лікарськими досвідами, мають також вплив і на тілесне здоров'я, й на попередження недуг. Сьогодні медична наука навчає нас, що кожна лиха властивість (злість, ненависть, зажерливість, постійна хіть до ласощів), коли вони діють роками, шкодять і тілу, й душі, некорисно впливають й на биття серця, й на тиск крові в жилах, і на працю ріжних залоз, на вилучення слини, шлункових соків та ріжні залози ендокринні (т. зв. „внутрішні секретії“). Навіть більше: ті злі власності змінюють й хемічний склад соків, тілесних вилучень, як от слини, поту, крові. А одночасно — погіршують стан людини в часі ріжних хронічних слабостей, напр. туберкульози, звапнення судин (артеріосклерозу) з передчасною смертю. Ото ж тепер говоримо про впливи моральності та побожності на життя клітини ріжних органів (Етікотерапія д-ра Бездеке).

Модерна медицина силкується ніжними, екзактними методами фізичними, хемічними й біологічними пізнати ті впливи науково.

* Цю статтю уміщено в святочному Великодньому числі найбільше поширеної чеської газети „Národní Politika“, тираж якої часами доходить до 400.000 примірників. Знаменним є, що та ж сама газета, в котрій тепер раз-у-раз замість фейстонів бувають вільно переказані життя Святих, — ще перед двома роками, навіть менше — доводила з своїх шпальт, що „вєсть Бог“, що „релігійний забобон“ — найшкідливіший для державного й громадського життя, що відвідування костелів — небезпечно для людей з погляду санітарного, бо там заражуються від свяченої води, застуджуються й добувають туберкульози, так поширеної в Чехах (саме між соціалістичними робітниками, котрі ніколи й не бачили середини костеду). Така ж лектура часто трапляється сьогодні й по періодичних виданнях французьких, по німецьких ілюстрованих ревію і т. д., по всякій європейській пресі. Тому подаємо цю статтю нашим людям, котрі мають тенденцію завжди співзнятись (коли весь світ почав критично дивитись на американські способи життя, — в нашій пресі почали розхвалювати американізм; коли скрізь відпльовуються від футуризму й подібних потворностей в малярстві, у нас вони входять в моду; коли скрізь починають вчити дітей продуктивної праці, що рівночасно скріпляє й наші сили фізичні та здоров'я, — ми починаємо захоплюватись непродуктивним лещетарством та копанню, і т. д.) Вважаємо таку лектуру тим більше на часі, що саме в дні, коли в „Н. Пол.“ надруковано перекладену статтю д-ра Ганаусека, в одному укр. деннику на Буковині („Час“, Чернівці) наші люди читали такі сентенції: „... „Людина непорочна й делікатна робить в житті вражіння сліпого над пропастью“... „Не вірте ніколи в приятелів. Якщо помагає вам хтось, вишукуйте в тому ж часі найслабше його місце під удар“ і т. д. (Це цитати з книжки 20-літнього Червяви „На Сході ми“).

Нещодавно повелося без відчинення черепа вловити електричні струї, витворені чинністю мозка (т. зв. „струї чинности“) й записати криві лінії тих струй. Отже з'ясовано, що в добі сну струї бувають найслабші, в стані недрімному — сильніші, але найдужчі бувають вони в стані чуттєвого роздражнення (зіретовання). Ні багач, що гризеться зажерливими думками, ані злодій, що шахрайським способом грабує людське суспільство (державу, громаду чи окремих осіб), ані бідака, що ненавидить свого пана та заздриє йому, — не можуть втекти з-під впливу екзактного природнього закону відплатити за злі вчинки, хоча б про них не знав ніколи жаден суд.

Кожна зла думка дослівно отруює наше тіло, бо творить в ньому токсини (отрути).

Але ж і навпаки — наша душа має змогу могутньою позитивною силою ділати на здоровля нашого тіла, й тою силою є релігійність.

Ось кілька практичних прикладів впливу побожності на людське здоровля. Побожність підсилює волю, підмагаючи людині стриматись від уживання алькогольних напоїв. Моральних та релігійних метод (побіч з іншими) уживається й в оздоровлюючій установі в Тухлові біля Теплиць-Шанова, заложеній для нещасних жертв пияцтва. Подібно також обмежує побожність і поширювання погловівних (венеричних) недуг. Релігія приводить людину до життя спокійнішого, скромного, впорядкованого та до душевного уздоровлення (особливо щодо нервозности, нахилу до самогубства й туберкульозних процесів).

Недавно оповідала мійська лікарка з периферій Праги про часті випадки моральної й санітарної занепалости тамошніх родин та про моральний і з погляду здоровля занепад їхніх дітей. І вона сама, хоч говорить про себе, що вона „є без конфесії“, вважає за найуспішніший спосіб полагодження справи — поворот до релігії. Так само й д-р В. Бездекова, після своїх лекцій, викладів та смутних пригод між безробітними в Берні говорить: — „Тут закінчуються сили людини, відсіля починається Бог“.

Також і для дітей побожність має незмірну вагу. Моральне та побожне життя матері має величезний вплив на дитину, що розвивається в неї під серцем, а також і на немовля, грудьми годоване. Навіть впливу найпростіших релігійних форм, мовляв формальних вимог побожності, на дітей ніжного віку не слід недоцінювати. Коли 2½-літній хлопчик перед сном повторює: „Янгелочку, мій Охоронителю“... учинкує те однаково гарно, як і університетський професор перед затихлою аудиторією праязких інтелігентів викладає „про трансцендентальне й шлях до Бога“.

Інтелігентні шари сьогодни повертаються до релігії, навіть і ті, що урядово заявились як люди „неконфесійні“. В Празі нещодавно заложився „Гурток приятелів філософії Володимира Гоппе“. А Гоппе був чеський університетський професор (помер перед 2-ма роками), котрий разом з релігійною філософією вважав за найголовніше релігійне проживання життя,

вимагав щоденного, бодай одногодинного піднесення духового в думці. Тому то згадане товариство жадає від радіожурналу впровадження „ранкової чвертьгодини духового піднесення“, щоб душу слухачів радія вже зранку приводити до сумирних настроїв.

Одначе життя побожне починає розквітати нині не лише в учених спілках, виявляється не лише в книгах релігійного змісту, можемо його розвій бачити (побіч з товариствами церковними) й в незлічимих приватних гуртках, по містах й по малих селищах, де раз-у-раз сходяться гуртки з кількох осіб, щоб почитати Біблію, щоб послухати побожної мови й спільно молитись.

Новітня медицина посилає вас згідно з вашими особистими нахилами до тишини глибокого лісу, або в шуми тонів Бетховенової симфонії, часами до астрономічної бані, де ви дивитесь в давню минулість незрахованих світів, замислені над нескінчи-містю часу й простору. Часами — знову — велить вам опинитись в містичному присмерку готичної катедри чи каплиці, яких архітектурні форми витворили столітні роздумування давніх наших попередників.

Скрізь туди посилає вас модерна медицина на те, щоб ви навчилися щоденно поринати, бодай і в простій хатині, в молитву, щоб ви навчилися проживати своє життя з погляду вічності, бо це приводить до uzдоровлення духового, й до оздоровлення ті-лесного кожного осібняка й всю людську суспільність.

П. Б.

Ти й вона.

(Г. Шільбен: *Ти й вона*, Відношення молодця до дівчини. З нім. ори-гіналу за дозволом Автора переклав Василь Лімниченко. Львів 1933 р. Накладом Марійського Т-ва Молоді, 16° 121 ст.).

Потребу книжки про правильне християнське відношення молодця до дівчини у нас всі здавна відчували, а тим більше книжки так прекрасно, блискучо й переконуючо написаної, як отся, що перед нами. Про величезну її вартість може свідчити як знане імя автора, так і факт, що від її появи першим нім. ви-данням в 1924 р. минуло ледви девять літ, а вже переложено її на всі (дослівно) європейські мови, в яких появилася вона вже багатьома виданнями.

В українській мові являється вона найпізніше. Треба справді жалувати, що українська молодь так довго на неї ждала, бо в її ряди щораз то більше вдирається неморальність. Вже перед вій-ною всі ліберальні, матеріялістично-атеїстичні напрями з писан-нями Винниченка на чолі внесли між тодішню нашу молодь вільно-думні погляди на полове життя. Світова війна, а опісля більшо-